

Nøkkeltall cruise 2016–2017

En oversikt over norsk cruisenæring

Innledning

[Tor Johan Pedersen](#)
Fagansvarlig Cruise
Innovasjon Norge

Norge har en sterk posisjon i det internasjonale cruisemarkedet og hadde i 2016 en markedsandel på 2,7 % av det globale markedet.

Cruisetrafikken skiller fra landbaserte ved at de kommer sjøveien og benytter dermed i liten grad landbasert overnatting, med unntak av ved snu havn operasjoner hvor også overnatting er involvert. Utover dette benytter landbaserte og cruiseturister seg mye av de samme tilbudene.

Cruisenæringen er blitt en stor og viktig del av norsk reiseliv og involverer et stort spekter av aktører fra ulike deler av norsk næringsliv som lostjenester, havner, skips og utflukts agenter, destinasjonsselskaper, opplevelsesbedrifter, aktivitetsbedrifter, kulturbedrifter og ikke minst annen næring som transport, handel, overnatting og guidetjenester.

2016 – Et år med vekst i cruisetrafikken til Norge.

- Totalt 1 809 cruiseanløp, en økning på 5 % sammenlignet med 2015
- Totalt 658 882 cruisepassasjerer som gjorde
- 2,7 millioner dagsbesøk på norske destinasjoner, en økning på 8,5 % sammenlignet med 2015
- Tyskland og Storbritannia de største og viktigste markedene, både i antall og omsetning

Prognosene for 2017 viser en økning i antall passasjerer til Norge og besøkstallet vil igjen kunne nærme seg 3 millioner dagsgjester fra cruise. Mye av denne veksten kommer på vår og høst og ikke midt på sommeren hvor det allerede er et stort antall besøkende både cruise og landbaserte gjester på våre mest populære destinasjoner.

Verdiskaping på cruise

Den seneste undersøkelsen Innovasjon Norge har gjort på cruiseturisters forbruk, viste at de i gjennomsnitt brukte 860,- per person per ilandstigning.

Det vil for 2016 gi et direkte forbruk fra passasjerer til norsk næring på i overkant av 2,3 milliarder kroner. I tillegg til dette blir det også lagt igjen betydelig beløp i forbindelse med statlige og kommunale avgifter relatert til cruiseanløp, mannskapets forbruk og også omsetning fra leverandørindustrien knyttet til anløp.

Formålet med denne rapporten er å gi deg som leser en lettfattelig innføring i de viktigste tallene om global, men primært nasjonal cruisenæring.

God lesning!

Nøkkeltall 2016

Det globale markedet

24,7 millioner passasjerer

10 nye cruiseskip

Største cruise regioner/markedsandeler

Karibien

37,7 %

Middelhavet

18,7 %

Europa

11,7%

Det norske markedet

658 882 cruisebesøkende til Norge

2,7 millioner dagsbesøk i norske havner

2,3 milliarder i passasjerforbruk

2,7 % av det globale markedet seiler til Norge

Nasjonal cruisestatistikk etter region

	Anløp 2016	Passasjerer 2016	Prognose anløp 2017	Prognose passasjerer 2017	Endring 2016–2017
Fjord–Norge					
Bergen	296	490 546	325	510 000	
Geirangerfjord – Geiranger	183	310 005	182	310 000	
Stavanger	167	297 900	177	361 100	
Flåm	161	240 389	138	266 121	
Ålesund	112	192 282	132	226 240	
Nordfjord – Olden	87	134 165	89	156 524	
Romsdal – Åndalsnes	45	82 603	41	79 292	
Hardangerfjord – Eidfjord	49	67 514	78	111 000	
Romsdal – Molde	36	56 234	41	52 607	
Haugesund	17	25 616	34	64 000	
Skjolden	11	17 082	16	31 786	
Vik	17	12 312	14	8 888	
Hardangerfjord – Ulvik	13	11 943	13	18 000	
Kristiansund	15	9 090	20	14 500	
Hardangerfjord - Rosendal	8	3 934	3	700	
Romsdal – Eresfjord	3	1 967	1	600	
Geirangerfjord – Hellesylt	1	1 800	1	702	
Nordfjord – Måløy	1	310	0	0	
Totalt	1 230	1 959 626	1 308	2 212 760	13,1 %
Midt- og Nord-Norge					
Nordkapp	102	112 840	94	113 407	
Trondheim	58	103 629	57	97 401	
Tromsø	91	102 495	100	150 168	
Lofoten – Leknes	35	43 956	46	65 520	
Longyearbyen	36	41 614	37	46 000	
Hammerfest	23	17 863	17	18 000	
Alta	15	10 013	18	18 828	
Lofoten – Svolvær	29	9 144	19	8 050	
Bodø	15	9 071	10	11 156	
Brønnøysund	21	5 949	5	2 340	
Vesterålen – Sortland	4	2 476	4	5 000	
Narvik	3	1 630	4	1 943	
Harstad	3	1 200	5	3 500	
Totalt	435	461 880	416	541 313	10,1 %
Sør- og østlandet					
Oslo	82	169 616	99	198 000	
Kristiansand	62	109 866	51	107 286	
Arendal	4	3 029	5	3 000	
Farsund: Kvinesdal, Lyngdal Flekkefjord	4	2 600	7	4 000	
Fredrikstad	0	0	1	1 264	
Sandefjord	0	0	1	200	
Telemark – Brevik	0	0	0	0	
Telemark – Kragerø	0	0	2	200	
Totalt	152	285 111	166	313 950	17,2 %
Totalt	1 809	2 702 683	1 887	3 067 323	13,5 %

Vintercruise til Norge

Det ble i 2016 gjort 5 vintercruise til Norge mot 13 vintercruise i 2015. I vintermånedene 2017 var det 11 vintercruise til Norge, mens prognosene for 2018 foreløpig tilsier 9 skip på vintercruise til Norge. Hovedmålet for vinter cruiseturistene er selvsagt ønsket om å få oppleve nordlyset, men også delta på ulike vinteraktiviteter som tilbys.

Alta er blitt vintercruisehovedstaden og får besøk av alle anløpene mens andre byer rundt kysten også i stadig større grad tar del i vintertrafikken. For første gang i 2016 introduserte det tyske rederiet AIDA Cruises vintercruise til Norge. Vintercruisemarkedet har tidligere i all hovedsak bestått av britiske rederier og passasjerer, men vi ser nå at også andre markeder har fått øynene opp for dette.

Snuhavnoperasjoner i Norge i 2016

Bergen har tatt posisjonen som snuavn nr. 1 i Norge og har blant annet hatt en rekke snuavn operasjoner for rederiet Viking Cruises. Det er foreløpig få rederier som gjør disse operasjonene i Norge. De fleste cruise som seiler hit starter enten i Danmark, Tyskland, Nederland eller UK. Det er verdt å merke seg at en betydelig del av snu havn anløpene i Tromsø og på Svalbard er mindre ekspedisjonsskip.

Havn	Antall snuavn anløp
Bergen	22
Longyearbyen	20
Tromsø	10
Trondheim	3
Stavanger	2
Totalt	57

Når en et skip bruker for eksempel Bergen som snu havn så foregår det to operasjoner per anløp. De passasjerene som avslutter cruiset og de passasjerene som starter cruiset.

Snuhavnoperasjoner i Sverige og Danmark i 2016

Havn	Antall snuavn anløp
København	139
Stockholm	55
Totalt	194

København har utpekt seg som den ledende snu havn både for cruise til Baltikum, men også for en rekke cruise som går til Norge.

Nasjonalitetstall

For første gang har vi i 2016 helt nøyaktige tall for nasjonaliteter på cruisebesøkende til Norge. Disse tallene har tidligere blitt beregnet basert på besøkende i et fåtall havner, mens vi for 2016 har fått tilgang til helt eksakte tall og alle nasjonaliteter.

Tyskland og UK er de største markedene for cruise til Norge og står for hele 52 % av alle besøkende. I 2016 ser vi en betydelig vekst også fra det amerikanske markedet.

Land	Antall passasjerer
Tyskland	203 699
Storbritannia	141 129
USA	82 930
Frankrike	36 132
Italia	30 291
Spania	27 357
Nederland	17 659
Canada	15 193
Australia	13 256
Belgia	11 999
Sveits	10 012
Andre	69 225
Totalt	658 882

Totalt cruisebesøkende til Norge

658 882

Ørnesvingen Øyvind Heen – Visitnorway.com

Passasjerforbruk på cruise til Norge

Forbruket i forbindelse med cruiseanløp består av en del ulike elementer, hvorav noen områder er kartlagt. Ettersom et cruiseanløp ofte er tidsbegrenset (Skipet ankommer på morgenen og seiler igjen på ettermiddag/kveld) er det dette tidsrommet hvor man lokalt har mulighet til å skape omsetning. Mange cruiseturister velger å dra på forhåndskjøpt utflukt, mens en del av passasjerene velger å oppleve destinasjonen på egenhånd.

Gjennomsnitt forbruk per dagsbesøk per passasjer

kr. 860

Totalt direkte forbruk/omsetning som tilfaller Norge er beregnet til **2,3 milliarder kroner.**

Gjennomsnitt forbruk i Norge per cruisepassasjer per nasjonalitet

Land	Tall i NOK
Tyskland	755
Storbritannia	605
USA	960
Sør-Europa	1450
Andre land	940

Andre inntekter som ikke er kartlagt

Forbruket til skipenes mannskap, eller leverandørindustriens omsetning i forbindelse med cruiseanløp er ikke kartlagt.

Avgifter, vederlag og gebyrer

Cruiseanløp til norske havner medfører forskjellige type inntekter som; 1. Cruisepassasjerenes forbruk mens de er i land. 2. Skipets kjøp av varer og tjenester fra lokale leverandører i havnene. 3. Avgifter, vederlag og gebyrer som skipet betaler til havnen, losavgifter og NOx avgift.

Nedenfor vises to eksempler som illustrerer hvor mye som betales i avgifter, vederlag og gebyr ved cruiseanløp.

1

Et cruiseanløp til en norsk havn (Tromsø), cruiseskip på 70 000 BT med 2 000 passasjerer.

Tall i kroner

Anløpsavgift	29 764
Kaivederlag	36 694
ISPS gebyr/passasjervederlag (12,60 x 2 000 pass.)	25 200
Losberedskapsavgift v/innseiling (0,78 x 3 000 bt + 0,69 x 67 000 bt)	49 467
Losberedskapsavgift v/utseiling (0,78 x 3 000 bt + 0,69 x 67 000 bt)	49 467
Losingsavgift (min. 3 timer ved innseiling og min. 3 timer v/utseiling)	19 302

Totalt

209 894

2

Et 10 dagers cruise i juni 2015 med AIDA Sol, utreise Hamburg og til Bergen, Geiranger/Hellesylt, Åndalsnes, Molde, Trondheim, Ålesund, Eidfjord og Stavanger. Skipet er på 71 300 BT og har passasjerkapasitet på 2 050. Det forutsettes fullt skip.

Tall i kroner

Anløpsavgift	167 038
Kaivederlag	266 694
ISPS gebyr/passasjervederlag (12,60 x 2 000 pass.)	183 496
Losberedskapsavgift v/innseiling (0,78 x 3 000 bt + 0,69 x 67 000 bt)	98 934
Losberedskapsavgift v/utseiling (0,78 x 3 000 bt + 0,69 x 67 000 bt)	343 057
Losingsavgift (min. 3 timer ved innseiling og min. 3 timer v/utseiling)	70 396

Sum avgifter, gebyr og vederlag

1 129 615

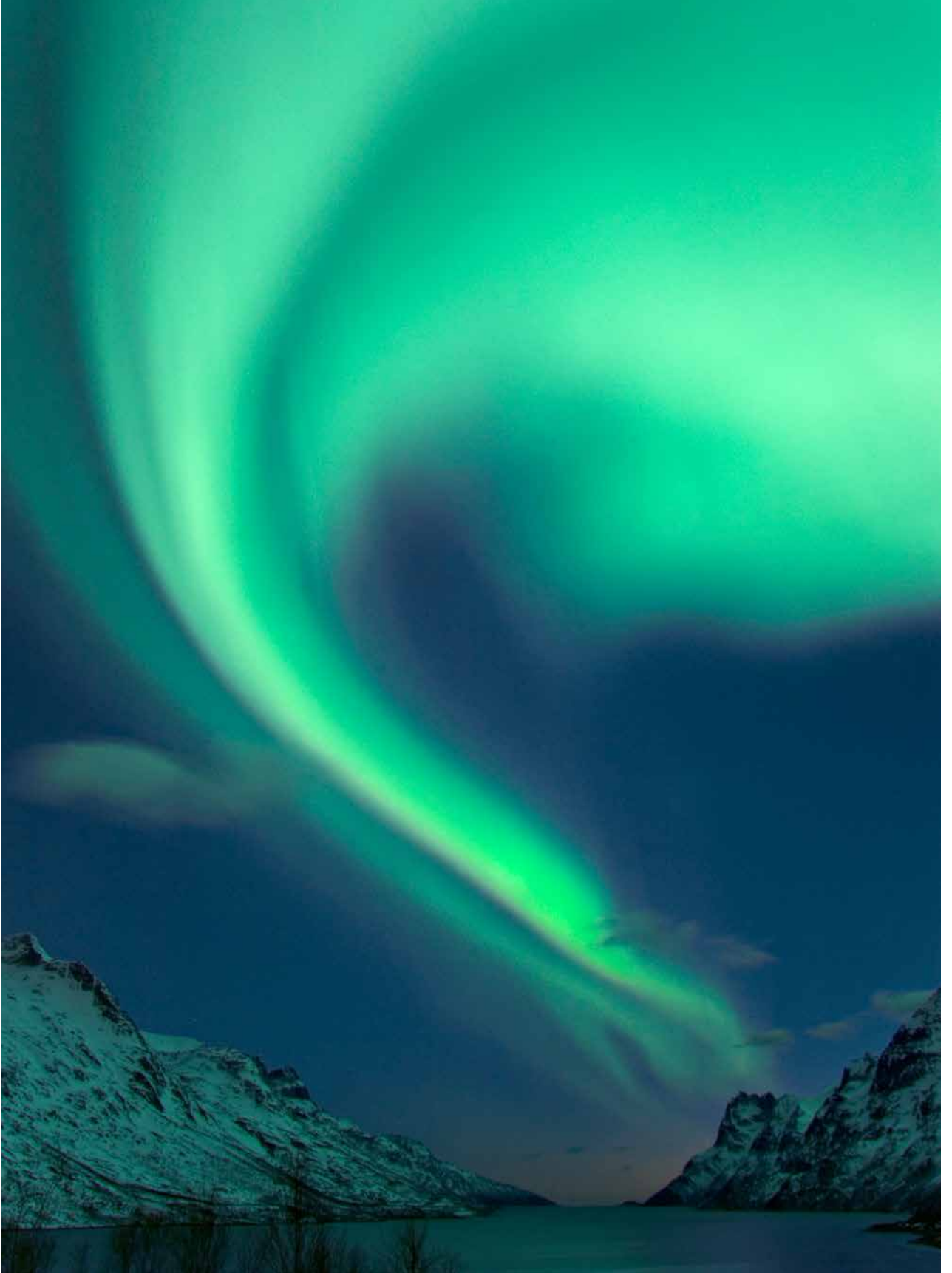
Oversikt over samlede avgifter, vederlag og gebyrer innbetalt fra cruiseanløp til norske havner, kystverket og NOx fondet i 2013

Tall i millioner kroner

Avgifter, vederlag, gebyrer og kjøp av tjenester i norske havner	142
Samlede losavgifter	119
NOx avgifter til NOx fondet	25

Totalt

286

Betydning for lokale tilbydere

Ettersom cruiseturister til Norge i liten grad benytter seg av overnattinger, med unntak av ved snuhavnoperasjoner er majoriteten av deres forbruk knyttet til omsetning hos lokale tilbydere og attraksjonsbedrifter. Det er en rekke landbaserte bedrifter som har betydelige omsetning og antall besøkende fra cruisesegmentet.

Her er noen få eksempler:

Skywalk Arild Solberg

DALSNIBBA Cruise har og har alltid hatt stor betydning for Geiranger Skywalk – Dalsnibba. Dei starta allereie på slutten av 1800-tallet med å bringe folk opp i høgda. Då vegen var ferdig og bil trafikken satt inn så var det viktig for cruiseskipa å komme seg heilt på Nibba for å sjå den fantastiske utsikta.

Cruise innehar overkant av 50 % av antall passasjerar som vitjar oss i løpet av ein sesong. Vi veit att dei kjem og det er ei god føresetnad for oss i forhold til bemanning.

Ann Kristin Mossberg
Daglig Leder
Geiranger Skyslag AS

VEST-AGDER-MUSEET I 2016 hadde vi ca. 5 000 besøkende på forhånds solgte turer fra cruiseskipene som la til kai i Kristiansand. I tillegg kommer de passasjerene som tok seg til museet på egen hånd. Kristiansand museum er godt besøkt av cruisegjester, og de er en viktig del av våre besøkende. Det er forutsigbart med cruisegjester og vi har et godt opplegg når det gjelder å ta dem imot.

Eva M. Høiby
Konsulent
Vest-Agder-museet IKS

NORDKAPPHALLEN Siden 1995 har antall cruisepassasjerer til Nordkapp økt med ca 300 %. Dette har gjort cruisepassasjerer til den største kundegruppen av de ca 250 000 turistene som besøker Nordkapp hvert år. Lokalt har dette en stor økonomisk betydning da cruisepassasjerer ikke bare drar til Nordkapp platået men også deltar på flere andre utflukter. Dette styrker den lokale verdiskapningen og bidrar til utvikling av nye produkter rettet mot reiselivet.

Hans Paul Hansen
Assistant General Manager
Destination Scandic Nordkapp

KODE-MUSEENE består av fire kunstmuseer i sentrum (KODE 1-4) og tre komponisthjem utenfor sentrum (Troidhaugen, Siljustøl og Lysøen). Det er i første rekke Troidhaugen og KODE 1-4 som har en betydelig del av sitt besøk fra cruiseanløp, men også for Lysøen utgjør cruise et viktig marked.

Troidhaugen

På Troidhaugen står cruisegjester for i overkant av 90 % av besøket til privatkonsertene. Segmentet I tillegg til dette gjør den omfattende virksomheten innen privatkonsert at vi kan opprettholde ordningen med «ukens pianist», som gir en offentlig konsert kl. 13 hver dag for små grupper, enkeltreisende og lokalbefolkningen.

KODE 1-4

Med en plassering i Bergen sentrum er ikke gruppebesøk fra cruise et stort marked for KODE 1-4. Men med den gode tilgjengeligheten, er cruisegjester som velger å utforske Bergen på egen hånd et voksende marked for kunstmuseene i sentrum.

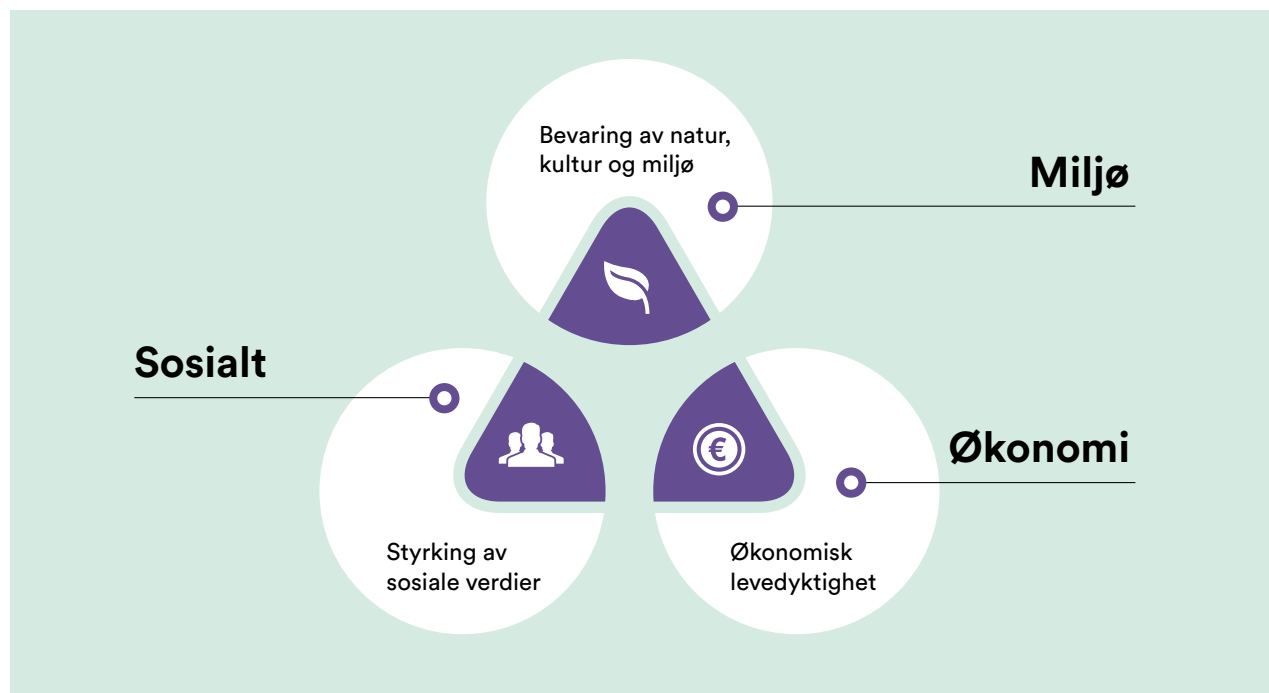
John S. Hovland
Seniorrådgiver
KODE – Komponisthjemmene

NSB Cruisenæringen har historisk hatt stor betydning for NSB, og da særlig gjennom Flåm og Flåmsbana. Spesielt etter åpningen av cruisekaien i 1999 der veksten i cruisepassasjerer de neste 17 årene har vært synonymt ved vekst på Flåmsbana. Cruisenæringen i Norges store havner som Bergen, Stavanger, Molde, Åndalsnes og Bodø har gitt mulighet til å utvikle spennende produkter og reiselivsopplevelser som «**Norway in a nutshell**», Raumabanen, Seaview Rail (Stavanger – Egersund) og The Arctic Rail i Bodø.

Marianne Broholm Einarsen
Konserndirektør
Reiseliv

Cruise i et bærekraftig perspektiv

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine.

Bevaring av natur, kultur og miljø

1. Kulturell rikdom
2. Lanskapets fysiske og visuelle integritet
3. Biologisk mangfold
4. Rent miljø og ressurseffektivitet

Styrking av sosiale verdier

5. Lokal livskvalitet og sosial verdier
6. Lokal kontroll og engasjement
7. Jobbkvalitet for reiselivsansatte
8. Gjestetilfredshet, trygghet og opplevelseskvalitet

Økonomisk levedyktighet

9. Økonomisk levedyktige og konkurransedyktige reiselivsdestinasjoner gjennom lokal verdiskaping
10. Økonomisk levedyktige og konkurransedyktige reiselivsbedrifter

Les mer om Innovasjon Norges arbeid med et bærekraftig reiseliv på innovasjonnorge.no/reiseliv

Utfordringer i forbindelse med cruiseanløp

Det er flere områder som kan være utfordrende når det kommer til cruiseanløp og cruisetrafikk til Norge:

- Stadig større skip
- Kort sesong
- Infrastruktur/logistikk
- Miljø

Stadig større skip Trenden i cruiseindustrien er at skipene blir større og større. Majoriteten av de nye skipene som bygges i dag har en kapasitet på mellom 3 000 til 5 000 mennesker + ansatte ombord.

Kort sesong Selv om Norge har cruiseskip på besøk gjennom hele året kommer de fleste i perioden mai til september, med juni til august som den desidert travleste perioden. Dette er i samme periode som majoriteten av de landbaserte turistene avholder sin ferie.

Infrastruktur/logistikk Større skip og flere passasjerer utfordrer en del havner som har både begrenset kapasitet i forhold til størrelse på skip, men også det faktum at passasjerantallet øker. Eksempler på disse utfordringene kan være busskapasitet og bussoppstillingsplasser, nok kvalifiserte guider og nok toaletter til de besøkende.

Klima og miljø Lokal og globale utslipp fra skip og avfallshåndtering mm.

Opphoping av mennesker Store volumer av mennesker på samme sted i et begrenset tidsrom kan gi kødannelser og forringe forventet opplevelse.

Cruise & Miljø

Sjøfartsdirektoratet har på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) samordnet og gjennomført en prosess med sikte på å kartlegge utslipp i norske fjorder med stor cruisetraffikk. Oppdraget ble avgrenset til å gjelde de tre verdensarvfjordene Geirangerfjorden, Nærøyfjorden og Aurlandsfjorden.

NOx over grensen i perioder

Ut fra de naturvitenskapelige vurderinger og undersøkelser som er gjort fremkommer det at nivået av nitrogenoksider (NOx) i Geiranger og Flåm til tider overskrider verdier som kan ha en negativ helsemessig påvirkning. I tillegg bidrar NOx sammen med sot/røykpartikler og vandndamp, til dannelse av røykskyer i fjordene. Kombinasjonen av eldre skipsmaskineri, utslipp, antall skip og meteorologiske forhold medfører i perioder mye røykdannelse.

Kartleggingen som ble gjennomført i prosjektet viser at utslipp til sjø i fjordene i liten grad forekommer fra cruiseskipene, men at det fra Hurtigruten og lokal skipstrafikk slippes ut noe kloakk og gråvann.

De fleste skipene som trafikkerer fjordene er bygget før år 2000 og har motorer uten moderne renseteknologi. Dette fører blant annet til utslipp av partikler, svoveloksider (SOx) og NOx. Utslipp av SOx er imidlertid ikke så stort at det forårsaker overskridelse av varslingsklasser. Dette skyldes at drivstoffet som benyttes i fjordene har lavt svovelinnhold eller at det brukes scrubbere (eksovaske-systemer).

Skipenes driftsmønster, som blant annet hastighet, motorbelastning, samkjøring av motorer og liggetid ved kai/anker, har også betydning for mengden forurensende utslipp til luft.

Forslag om konkrete tiltak

Basert på resultatene fra kartleggingen, foreslår Sjøfartsdirektoratet flere tiltak for å redusere utslippene og den negative påvirkningen på miljøet i Geiranger-, Nærøy- og Aurlandsfjorden:

- Krav om at skip skal ha et NOx-utslipp som ikke overstiger verdiene gitt i MARPOL Vedlegg VI, regel 13.4 (Tier II) innen 2018 og regel 13.5 (Tier III) innen 2020
- Kun tillate bruk av drivstoff med lavt svovelinnhold, uavhengig av om skip har rensesystem (scrubber) eller ikke
- Synlig utslipp av røyk fra skip skal ikke ha en tetthet som reduserer gjennomsiktigheten med mer enn 50 % under kald start eller 10 % under seilas
- Rapporteringskrav innføres for alle skip som går inn i verdensarvfjordene
- Redusere antall skipsanløp totalt eller per dag/uke
- Fastsettelse av maksimal hastighet i definerte soner i fjordene for å holde forbruk av drivstoff og utslipp til et minimum
- Forbud mot utslipp av scrubbervann
- Forbud mot utslipp av gråvann
- Forbud mot utslipp av kloakk, urensset og rensset

Ved fastsettelse av forskriftskrav, må det tas hensyn til når ikrafttredelse av kravene gjøres i forhold til nærings muligheter til å innrette seg. Bestemmelsene må også gi åpning for dispensasjoner.

Beskrivelse av cruisenæringen

Cruisenæringen er blitt en større og viktigere del av norsk reiseliv siden årtusenskiftet og involverer et stort spekter av aktører fra ulike deler av norsk næringsliv som lostjenester, havner, skips og utfluktsagenter, destinasjonsselskaper, opplevelsesbedrifter, aktivitetsbedrifter, kulturbedrifter og ikke minst annen næring som transport, handel, overnatting og guidetjenester.

Cruisetrafikken skiller seg fra den landbaserte ved at den kommer sjøveien og dermed i liten/mindre grad benytter landbasert overnatting. Utover dette benytter landbaserte gjester og cruisegjester seg i stor grad av de samme tilbudene.

Globalt ser vi at cruisenæringen har økt markant siden årtusenskiftet, fra i overkant av syv millioner passasjerer i år 2000 til i overkant av 22 millioner i 2015.

Reiserutene blir fastsatt med eksakte tidspunkter lang tid i forveien, gjerne 2-3 år. Cruisepassasjerene er normalt i land i et begrenset tidsrom, og vanligst er det at skipene kommer inn til en destinasjon på morgenen og seiler igjen på ettermiddag/kveld. Det er i løpet av dette tidsrommet en på destinasjonene har mulighet til å skape omsetning.

De cruise-reisende bor og spiser primært om bord på skipet og benytter dagene i land til enten organiserte utflukter eller de opplever destinasjonene på egenhånd. Cruiseindustrien er dermed spesielt viktig for bedrifter innenfor attraksjons og opplevelsessektoren, men også for bedrifter som kan levere servering for eksempel lunsj på heldagsutflukter.

De to klart største og mest betydningsfulle markedene både i antall og økonomisk for cruise til Norge er det tyske og det britiske markedet.

Verdikartet ved cruiseanløp

Lokale tilbydere

- Attraksjoner
- Lokal næring/butikker/servering
- Aktivitetstilbydere
- Destinasjonsselskap/turistkontor
- Transport og guideselskaper
- Servering og overnatting
- Lokale agenter

Havn

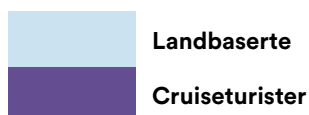
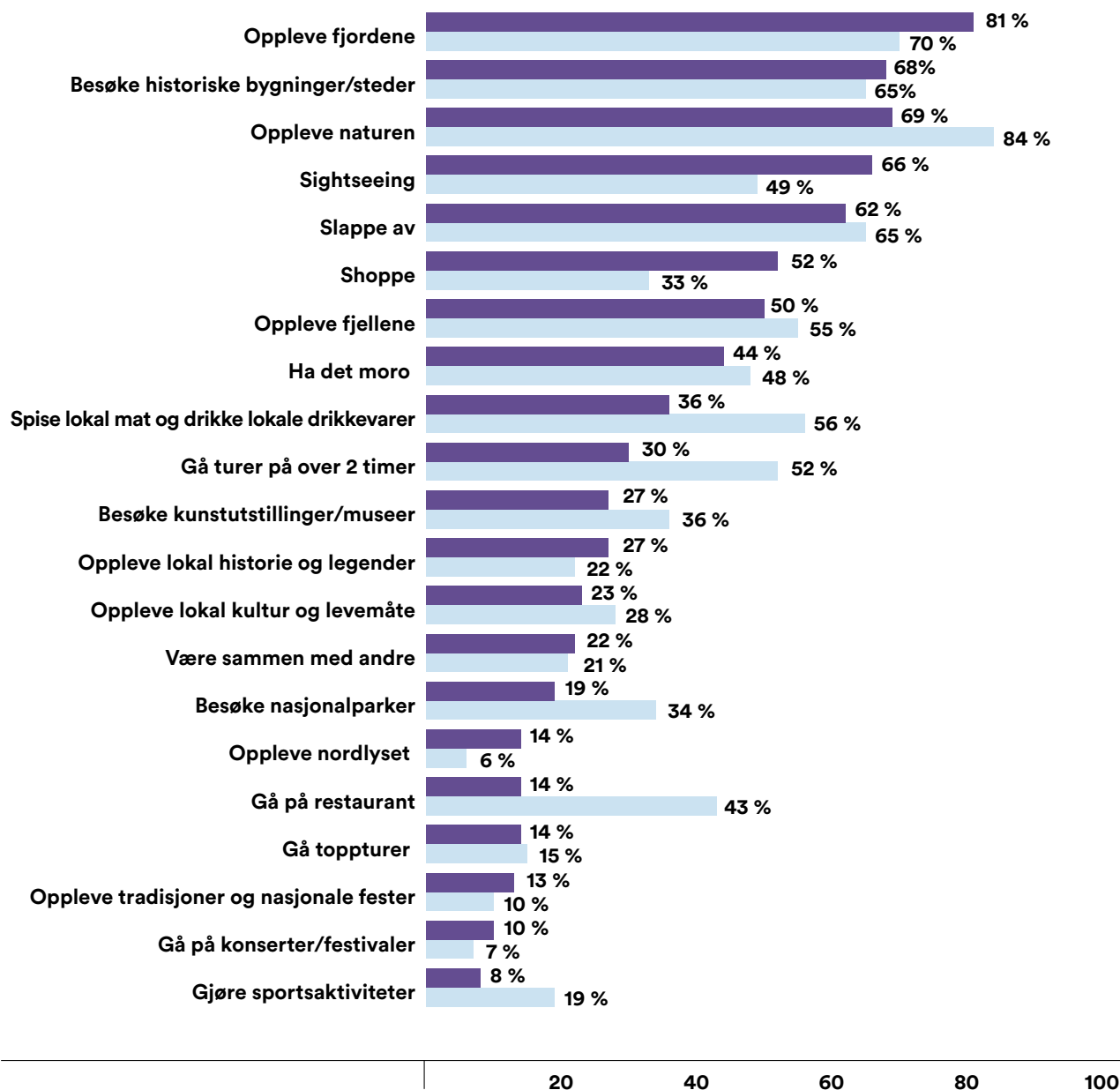
- Leverandørindustri på mat
- Leverandørindustri på teknologi
- Flyselskaper
- Lokale/regionale/nasjonale nettverk
- Maritim sektor/skip og skipsteknologi

Andre aktører

- Skipshåndtering
- Forsyninger
- Avfallshåndtering
- Kystverket/Lostjenesten
- Nox fondet
- Sjøfartsdirektoratet
- Nasjonale/regionale agenter

Foretrukne aktiviteter blant cruiseturistene

Cruiseturistene ønsker i betydelig større grad en landbaserte turister å dra på sightseeing og å shoppe.

I figuren har vi sammenlignet foretrukne aktiviteter for cruiseturister og landbaserte turister sommeren 2014.

Pakketeringskurs for cruise

Aurlandsfjorden Øyvind Heen – Visitnorway.com

Innovasjon Norges Pakketeringskurs for cruise

Innovasjon Norges oppdrag på cruise er å hjelpe norske destinasjoner og bedrifter å utnytte den eksisterende cruisetrafikken bedre. Et av virkemidlene for å oppnå dette er vårt praktisk rettede kurs der bedrifter inviteres inn for å drive produktutvikling mot dette segmentet.

Hva lærer jeg?

Kurset har som målsetting å gi deg en innføring på cruiseindustrien globalt, nasjonalt og lokalt, samt gjøre deg i stand til å produsere attraktive produktpakker tilpasset cruiseturister som besøker din destinasjon.

Hvem passer kurset for?

For bedrifter som arbeider med cruise eller som har produkter som kan utvikles/pakketeres for å tilbys de cruisebesøkende.

Attraktive pakker

En cruise gjest besøker destinasjonen i begrenset tid og vi må da tilpasse tilbudet slik at det også er salgbart for denne kundegruppen.

Cruisekundene etterspør tilrettelagte opplevelser og markedet krever attraktive produktpakker. På kurset går vi gjennom hvordan pakker produseres og oppbygging av kalkyler. Hensikten er å lage ny produktpakker for salg.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres i to samlinger, den første er fra lunsj til lunsj, den andre varer en dag.

Rådgivning

Bedriftene kan imellom samlingene og i etterkant få individuell konsulenthjelp/rådgivning. Dette avtales etter behov på samlingen.

Tidspunkt

Ta kontakt med ditt lokale Innovasjon Norge kontor for å finne ut tidspunkt for neste kurs og for å melde deg på.

Kursledere

Børre Berglund eller Mariell Hagen, BBR AS.
Tor Johan Pedersen Seniorrådgiver Cruise, Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge

Innovasjon Norge
Postboks 448 Sentrum
0104 Oslo
Telefon 2200 2500
Faks 2200 2501
post@innovasjon Norge.no